

КОЗАЦЬКА ДУША

В ніч пречисту на Великдень
З Виблої Могили
Вибралась Душа Козацька,
Достачивши сили;
Подалася мандрувати
Ген по Україні,
Подивитися-назнати,
Що у світі нині.
Змандрувала аж у Київ
До святих престолів,
Напізнати, як за давна,
Правдоньки святої.
Вразилась Душа Козацька
Блиском срібла-злата,
Покружляла над хрестами
І гайда в ворота
Найблисучого собору
На дніпровській кручі,
А там саме поминали
Упокійні душі.
Урочисто, як на свято,
Правлять панахиду,
Між свічад панікадило
Сяє на апсиду;
Церква людоньком роїться,
Що нема де й стати;
Ладан-фіміам куриться, –
Славно, що й казати.
Піп дорідний, череватий
Промовля молитви
Та не згадує ні словом
Про минулі битви,
Про славетні, вікопомні
Січові походи,
Ніби їх не було зроду,
І нема нагоди
Спом'янути всіх полеглих,
Що злічить не в силах
На Вкраїні по курганах –
Степових могилах.
Линуть молитви церковні
Про якесь смирення,
Про любов до свого ката
Та про всепрощення.
А про чорні ріки крові,
Що Україну вмили,
Про панів та про підпанків,
Що людей морили,
Катували-мордували,
Як їм заманулось, –
Ані слова, ані згадки;

Геть усе забулось.
Плюнула Душа Козацька
На все, що почула,
Вихорем майнула з церкви,
Аж свічки задула.
«Що ж се діється у світі?» –
Збурено міркує.
Аж се раптом попри себе
Тихий голос чує:
«Ти оце одвідки будеш
І кого шукаєш,
А чи може, заблукавши,
Шляху не назнаєш?
Ти, либонь, душа-небога,
Звідкілясь прийдешня,
Бо твоя лиха чуприна
Певно не тутешня.
Може ти з отих-но – хіпі,
Що тепер гасають
Та за модою в гонитві
Удержу не знають».
Нелюбо Душі Козацькій
Запитання враже,
Озирнулась на промовця
Та й спогорда каже:
«Щоб тобі одняло мову
За слова лукаві,
Щоб не ганив рід козацький
В легендарній славі!
Чи тепер усі не годні
Козака впізнати
Та за звичаєм народним
Чемно привітати?
Декілька століть минуло,
А ви вже й забули
Про звитягу запорозьку!
Начебто й не чули,
Як гриміла наша слава
Поміж всіх народів,
Як звеличилась держава
З козацьких походів.
Козаки за рідну землю
Голови поклали,
Щоб майбутні покоління
Батьківщину мали!»
Пхекнула душа хрищена
Та й відповідає:
«Вже таких як ти, козаче,
Віддавна немає.
Ми вже всі тепер сумирні,
У церквах хрищені,
І жидівським божим сином
Вельми просвіщенні;
Побраталися з жидами
І з усеньким світом,

Щоби умиротворитись
Новим заповітом;
Без гріха, немов монахи,
Вивчилися жити,
Щоб з гріховного зачаття
Бога не гнівити.

Рідних діточок не маєм,
Та не згибли люди,
Бо до нас рідня новітня
Лине звідусюди.

Вже вони для нас як рідні,
Та й ми з того раді:
В уряді вже їхня більшість
І в Верховній Раді.

А вже як новітнє панство
Западе владу,
То назнаємо розраду
З божого загаду».

Від тих слів Душа Козацька
Стислася од болю:

Гірко чути, що нащадки
Знехтували волю,
Запозичали навіщось
Триб життя нерідний, –
Козаку чужинський устрій
Завше був огидний.

«А скажи, душа хрищена: –
Чом так сталось нині,
Що чужинці безтурботно
Правлять в Україні?»

Відповідь проста, як кваша,
Не метикувата:
«Се ж бо ми не свого бога
Славимо завзято.

Визнавши чужого бога,
Мушиш визнавати
Той нарід, що бога свого
Згодився нам дати.

Се ж вони нас просвітили
На святе смирення,
Обіцяючи спасіння
За усепощення.

Хоч би як пани нас били,
Хоч би як шмагали,
А за те ми їм люб'язно
Руки цілували;

Научені божим сином,
Панству догоджали
Та катам своїм покірно
Шану воздавали.

І царям, і їх підніжкам,
І усім царицям
«Многії літа» співали,
Як ото годиться.

Се ж бо й пам'ятник катюзі

Щойно збудували,
Щоб її нащадки наші
Вічно шанували.
А усім, хто нижче рангом,
За їх злодіяння
Возвели на кладовищах
Пишні поховання,
Ще й оздобили надгробки
Смальтою й бурштином,
Щоб уславлені поганці
Спочивали з миром.
Це ж вони свій суд чинили,
Як то їм хотілось, –
Сліз горючих безневинних
Доста покотилось;
З них би стало ціле море
Як би всі зібрати,
Бо округину і кривду
Нікому здолати.
Січ козацьку зруйнували,
Славу сплюндрували,
Та й ревучий Дніпр у греблі
Міцно закували.
Зупинив свій біг Славутич
І тепер поволі
Жабуринням заростає
По всевишній волі».
Змовкнула душа хрищена
І перехрестилась,
А Душа Козацька скрушно
Геть-претять поточилась.
В безнадії безпорадній
Сповнилася смутку,
Подалася неутішно
До свого притулку.
Зажурилася, сердешна,
Бо несила знати,
Як же людям нетямуцим
Волю повертати?
Як піднятися всім миром
Супроти сваволі
Та не марити оманним
Сподіванням долі?
Аж оце на зламі ночі
Побратим похилий
Повертається одвідкись
До тії ж могили;
Сиві вуса і чуприна
Наче сніг біліють,
Тільки очі проти ночі
Жаром пломеніють.
«Ледь устиг до третіх півнів» –
Каже небораці. –
«А ти, наче, зажурився,
Як той кінь в кираті?»

А йому Душа зажурна,
Кажучи, аж плаче:
«Правдоньку шукав по світу,
Та ніде не вбачив.
Завітав ажень у Київ
В пошуках розради,
Та не здибав, не набачив
Ані крихти правди.
Там тепер усі смиренні,
Волю позабули,
А про славу, про козацьку
Навіть і чули.
Зовсім змізерніло люде
На чужім завіті,
Вже й нема кому за правду
Битися у світі.
Кривда й ницість править світом,
Бо не стало сили
Виладувати заслони,
Як колись уміли.
Чи для того наші шаблі
Ворогів рубали,
Щоб увесь наш край чужинцям
Задарма віддали?
Чом так сталося, що нині
Ми на Україні
Не господарі щасливі,
А раби безсилі?»
А козак пригладив вуса,
Посміхнувсь та й каже:
«Там, де ти шукався правди, –
І сліду не ляже;
Не ходи на Київ, брате,
Бо підеш по колу,
Аж одвік не було правди
Зокола престолу.
Ген, одвідки я вертаюсь,
Слава ще триває
І в людських серцях буремним
Воля пробуває.
В Чорнім лісі заповітнім,
Як в часи недолі,
Сходяться на щиру раду
Людоньки бідові,
Щоб за звичаєм козацьким
Висвятити зброю
Та й понести по Вкраїні
Правду за собою.
Тож не ремствуй передчасно,
Воля ще не вмерла
І чужинська хижа вдача
Рідний край не зжерла.
Подамося в Яр Холодний
З першої нагоди,
Звідти правда вийшла в люди

З прапором свободи».
Втішилась Душа козацька,
Гіркі сльози втерла
І в могилі на спочинку
Радісно завмерла.
Заспівали треті півні,
Ясен світ зайнявся;
День новий на Україні
Вже заповідався.

Дан Берест (березень 2008)

Дан Берест ▼

Збираємо кошти на видання патріотичних творів, наявних на сайті, для відродження національної свідомості співвітчизників...